

“HOZIRGI GLOBALLASHUV DAVRIDA FILOLOGIYANING DOLZARB MASALALARI”

**MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY ANJUMAN
MATERIALLARI TO'PLAMI**

18-dekabr 2025-yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

**“HOZIRGI GLOBALLASHUV DAVRIDA
FILOLOGIYANING DOLZARB MASALALARI”**

**MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY ANJUMAN
MATERIALLARI TO’PLAMI**

18-dekabr 2025-yil

BUXORO – 2025

“Hozirgi globallashuv davrida filologiyaning dolzarb masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy anjuman materiallari to’plami. Buxoro, 2025.

Mas’ul muharrir:

Fil.f.d., professor G’.N.Zikrillayev

Tahrir hay’ati:

Ro’ziyev Yarash Bozorovich, Karimova Dilafró’z Halimovna,
Xudoyev Samandar Samadovich, Maxmudova Muattar Maxsatulloyevna,
Abdulxayrov Dilshod Pulatovich

Taqrizchilar:

Professor M.B.Begmatov - SamDChTI
Fil.f.d. (DSc), dotsent Y.B.Ro’ziyev
Fil.f.d. (DSc), professor R.R.Bobokalonov

To’plovchi va nashrga tayyorlovchilar:

f.f.f.d. (PhD), dotsent D.H. Karimova
f.f.f.d. (PhD), dotsent S.S.Xudoyev

Ushbu konferensiya to’plamiga kiritilgan maqolalarda Qiyosiy va chog’ishtirma tilshunoslikning dolzarb muammolari, zamonaviy tarjimashunoslik va adabiyotshunoslik masalalari, XXI asr tilshunosligining dolzarb muammolari, chet tilini o’qitish samaradorligini oshirishda zamonaviy yondashuvlar: innovatsion usullar, internet platformasi, maxsus ilovalar, sun’iy intellekt, shuningdek O’zbekistonda tarjima maktabini shakllantirish va rivojlantirish jarayonida innovatsion g’oya va texnologiyalarni qo’llash bilan bog’liq masalalar yoritilgan. To’plam materiallari soha mutaxassislari, tadqiqotchilar hamda oliy ta’lim muassasalari professor-o’qituvchilari uchun mo’ljallangan.

To’plamda e’lon qilingan maqolalarning ilmiy saviyasi va mazmuni uchun mualliflarning o’zlari mas’ul hisoblanadi.

vositasi sifatida emas, balki o'quvchini faol fikrlash, o'z fikrini ifoda etish va muloqot qilishga undovchi vosita sifatida boyitadi. Bu yondashuv o'quvchilarning nutq, tinglab tushunish, o'qish va yozish ko'nikmalarini birgalikda rivojlantirishga imkon beradi.

Multimedia vositalarining asosiy afzalligi ta'limni ko'rgazmali, esda qolarli va interfaol tarzda tashkil etishidir. Darslarda audio, video, animatsiya, grafikalar, raqamli taqdimotlar va onlayn platformalardan foydalanish natijasida o'quvchilarda tilni o'rganishga bo'lgan motivatsiya ortadi, ularning e'tiborini uzoq vaqt davomida ushlab turish osonlashadi. Shu bilan birga, bunday texnologiyalar o'quvchilarni real kommunikativ muhitga yaqinlashtiradi, ularga tabiiy nutqni eshitish va unga mos javob qaytarish imkonini yaratadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, multimedia texnologiyalari nafaqat til o'rganish samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarda mustaqil o'rganish malakasini, ijodkorlikni va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi. Shu sababli, ingliz tili o'qituvchilari uchun multimedia vositalarini metodik jihatdan to'g'ri tanlash va ularni dars jarayoniga maqsadga muvofiq integratsiya qilish muhimdir. Bu jarayon o'qituvchidan texnik savodxonlik, ijodkorlik va didaktik yondashuvni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – London: Longman, 2015. – 384 p.
2. Ismoilova A. Ingliz tili o'qitish jarayonida interfaol multimediya dasturlarining o'rni. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2020. – 165 b.
3. Kern R. Technology and Language Learning: Transforming Communication. – New York: Routledge, 2014. – 276 p.
4. Mayer R. E. Multimedia Learning. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – 321 p.
5. Oxford R. Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know. – Boston: Heinle & Heinle Publishers, 1990. – 343 p.
6. Samadova V. "Antonymy in Phraseology" World Bulletin of Social Sciences 27,162-164,0
7. Samadova V. "The origin of Phraseological Units" World Bulletin of Social Sciences 32,77-79,0

Xudoyberdiyeva N. Chet tilini o'qitishda audio va video materiallardan foydalanishning samaradorligi. – Toshkent: Fan, 2018. – 142 b.

GAPIRISH KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISHDA O'YINLARDAN FOYDALANISH (NEMIS TILI IKKINCHI CHET TILI DARS MISOLIDA)

Babayev Maxmud Tashpulatovich

Buxoro davlat universiteti

"Nemis filologiyasi" kafedrasida o'qituvchisi

Ziyodulloyeva Sevinch Abdullo qizi

BuxDU, Xorijiy tillar fakulteti

Tarjima nazariyasi va amaliyoti yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Kirish. Bugungi globallashuv davrida chet tillarini o'rgatish jarayonining samaradorligini oshirish dolzarb masalalardan biridir. Xalqaro aloqalar, akademik almashinuvlar va mehnat bozori talablari o'quvchilarning kamida ikki chet tilini yaxshi bilishini talab etmoqda. Shunday sharoitda o'quvchilarning nutq ko'nikmalarini, ayniqsa gapirish kompetensiyasini shakllantirish va rivojlantirish o'qituvchining asosiy vazifasiga aylanadi. Gapirish ko'nikmasining rivojlanishi bevosita o'quvchilarning dars jarayonida faolligi, erkin fikrlashi, muloqotga kirisha olishi va til materialini kontekstda qo'llay olishi bilan bog'liq. An'anaviy dars metodlarida o'quvchi ko'proq tinglovchi rolida bo'lib, faollik yetarlicha ta'minlanmaydi. Shu bois kommunikativ yondashuv asosida o'yin texnologiyalaridan foydalanish o'qitishning muhim komponenti sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur maqolada nemis tili ikkinchi chet tili sifatida o'qitiladigan darslarda gapirish

ko'nikmasini rivojlantirishda o'yinlardan foydalanishning ahamiyati, turlari, usullari hamda amaliy qo'llanish jihatlari yoritiladi.

Gapirish ko'nikmasining mohiyati va uning o'rganish jarayonidagi o'rni

Gapirish ko'nikmasi — bu o'rganuvchining til birliklari, grammatik shakllar va lug'at boyligini muloqot jarayonida mazmunli, izchil, tushunarli tarzda qo'llay bilish qobiliyatidir. Chet tilini o'rganish jarayonida gapirish ko'nikmasi quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

1. **Fonetik ko'nikmalar** — tovushlarni to'g'ri talaffuz qilish.
2. **Leksik ko'nikmalar** — so'z boyligini faollashtirish.
3. **Grammatik ko'nikmalar** — gap qurish, zamon, kelishik va boshqalarni to'g'ri qo'llash.
4. **Kommunikativ strategiyalar** — fikrni ifodalash, izoh berish, savol-javob qilish, dialog va monolog yaratish.
5. **Pragmatik kompetensiya** — nutq vaziyatiga mos tilda muloqot qilish.

Nemis tili ko'plab fonetik o'ziga xosliklarga, murakkab fe'l tizimiga, artikllar va kelishiklarning faol qo'llanishiga ega bo'lgani uchun o'quvchilar, ayniqsa boshlang'ich bosqichda, gapirishda qiynalishi mumkin. Amaliy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'yin texnologiyalari ushbu jarayonda tabiiylik, erkinlik va motivatsiyani ta'minlab, gapirish ko'nikmalari rivojlanishiga sezilarli yordam beradi.

Chet tilini o'qitishda o'yinlarning pedagogik asoslari

Psixologlar va metodistlarning tadqiqotlariga ko'ra, o'yin o'quv jarayonining tabiiy, motivatsion va samarali shakli hisoblanadi. O'yin orqali o'quvchi dars jarayonida faol qatnashadi, ijodkorlik va mustaqil fikrlashni namoyon etadi, stressdan xoli holda chet tilida gapirishga urinadi, muloqotga kirishishdan qo'rqmaydi.

Kommunikativ til o'qitish metodikasiga ko'ra, o'yinlar nutqiy vaziyatlarni yaratadi, ro'lga kirish imkonini beradi, shuningdek, haqiqiy muloqotchanlik muhitini shakllantiradi.

Nemis tili darslarida qo'llaniladigan didaktik o'yinlar turlari

Nemis tilida bolalar va o'smirlar uchun o'yinlar bir necha guruhlariga bo'linadi:

1. **Leksik o'yinlar:** Bu o'yinlar so'z boyligini faollashtirishga qaratilgan.

Misollar:

- *Wörterkette* (so'zlar zanjiri)
- *Memory-Spiel* (juftlik topish)
- *Bingo – Wörter*
- Nomini topish (*Was ist das?*)

2. **Grammatik o'yinlar:** Grammatik qoidalarni amaliy qo'llashga yordam beradi.

Misollar:

- Fe'llarning o'tmish zamon shaklini topish o'yini
- Artikllar bilan savdoga o'xshash o'yin (*der-die-das Markt*)
- Gap tuzish musobaqasi

3. **Kommunikativ o'yinlar:** Dialog, ro'yxat, uchrashuv, intervyu kabi nutq vaziyatlarini shakllantiradi.

Misollar:

- *Rollenspiel* (rolli o'yinlar)
- *Interview*
- *Dialog-Würfel* (dialog kublari)
- Rol o'ynash asosidagi savdo, mehmonxona, aeroport, kafedagi muhit imitatsiyasi

4. **Harakatli o'yinlar:** E'tibor va tezkor fikrlashni ham rag'batlantiradi.

Misollar:

- *Fang das Wort!* (so'zni tut!)
- *Steh auf, wenn...* (agar ... bo'lsa, o'rningdan tur)

5. **Multimedia o'yinlar:** Interaktiv doska, mobil ilovalar, onlayn o'yinlar.

Misollar:

- Kahoot asosida so'zlashuv mashqlari
- Audio-kvestlar
- Virtual rolly o'yinlar

O'yinlar yordamida gapirish kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmi

Nemis tili ikkinchi chet tili darslarida o'yinlar quyidagi yo'nalishlarda gapirish ko'nikmalarini rivojlantiradi:

1. Leksik birliklarning faol qo'llanilishi

O'yin jarayonida o'quvchi passiv lug'atni aktiv holga keltiradi. Masalan, *Memory-Spiel* orqali uy-joy, kasblar, kiyim-kechak, taomlar kabi mavzulardagi so'zlar tezda yodda qoladi.

2. Grammatik konstruksiyalarni nutqda qo'llash

O'yinlar grammatikani tabiiy muhitda qo'llashga majbur etadi. Misol: rolly o'yinda o'quvchi *Perfekt*, *Präsens*, *Modalverben* kabi shakllardan foydalanishga harakat qiladi.

3. Dialog va monolog yaratish

Rol o'yinlari muloqotning realiyatsiyasini ta'minlaydi: savdo markazida xaridor-sotuvchi suhbatlari, mehmonxonada joy band qilish, aeroportda ro'yxatdan o'tish va boshqa vaziyatlar.

4. Nutq tezligi va ravonlik

O'yinlar stressni kamaytiradi, o'quvchini tez va erkin gapirishga undaydi.

5. Motivatsiya va ishtirok faolligi

O'yin jarayonidagi raqobat, qiziqish va qiziqarli topshiriqlar o'quvchilarni til o'rganishga rag'batlantiradi.

Amaliy misollar: Nemis tili darsida o'yinlardan foydalanish

1. „Wer bin ich?“ o'yini

O'quvchilarga mashhur shaxslar yoki kasblar nomi yozilgan kartochkalar beriladi. Ular savollar orqali o'z kartasidagi rolni aniqlashga harakat qiladilar.

Rivojlanadi: savol-javob, sifatlash, ta'riflash, dialog ko'nikmalari.

2. „Einkaufen“ rolly o'yini

“Do'konda xarid” mavzusida o'quvchilar xaridor va sotuvchi rolida dialoqlar quradilar.

Rivojlanadi: kundalik nutq, real muloqot, grammatik moslashuv.

3. „Würfel-Dialog“

Kubning har bir tomoniga mavzu yoziladi. O'quvchi kubni uloqtirib, tushgan mavzu bo'yicha dialog quradi: “Familie”, “Hobby”, “Schule”, “Reisen” va h.k.

Rivojlanadi: spontanik gapirish, mavzuli nutq.

4. „Bildbeschreibung“ (Rasm tasvirlash o'yini)

O'quvchiga tasvir beriladi va u rasmni tasvirlab gapiradi. Keyin sherigi savollar beradi.

Rivojlanadi: monolog, tasvirlash, izohlash.

5. “Schnell antworten!”

O'qituvchi ketma-ket savollar beradi, o'quvchi bir necha soniyada javob topadi.

Rivojlanadi: tezkor fikrlash, ravon nutq.

O'yinlarning afzalliklari

1. O'quvchilarda **faol ishtirokni** ta'minlaydi.
2. Nutqiy faoliyatni **tabiiy muloqotga yaqinlashtiradi**.
3. O'rganuvchining **psixologik to'siqlarini kamaytiradi**.
4. **Motivatsiyani kuchaytiradi**, o'quvchi darsni qiziqish bilan davom ettiradi.
5. Mustaqil fikrlashga o'rgatadi.
6. O'quvchilar o'rtasida **hamkorlikni rivojlantiradi**.

Muammolar va ularni bartaraf etish

Garchi o'yinlar samarali bo'lsa-da, ularni qo'llashda quyidagi muammolar uchrashi mumkin:

- vaqtning yetishmasligi;
- ba'zi o'quvchilarning passivligi;
- guruhda intizomni boshqarish qiyinlashishi;

- texnik vositalar yetishmasligi (multimedia o'yinlarida).

Bularni bartaraf etish uchun o'qituvchi:

- darsni oldindan puxta rejalashtirishi;
- o'yin qoidalarini aniq tushuntirishi;
- o'quvchilarni kichik guruhlar bo'lib faollashtirishi;
- mavzuga mos, maqsadli o'yinlarni tanlashi lozim.

Xulosa

Nemis tili ikkinchi chet tili sifatida o'qitiladigan darslarda o'yinlardan foydalanish gapirish ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishning samarali usuli hisoblanadi. O'yin texnologiyalari o'quvchilarning leksik, grammatik, fonetik va kommunikativ kompetensiyalarini birgalikda rivojlantiradi, dars jarayonini jonlantiradi, muloqotga rag'batlantiradi va o'quvchilarda tilga bo'lgan qiziqishni oshiradi.

O'yinlar orqali o'quvchilar nemis tilida erkin gapirishga intiladi, real hayotiy vaziyatlarda ishlatiladigan nutq namunalarini egallaydi va amaliy muloqot uchun zarur bo'lgan malakalarni shakllantiradi. Shu sababli, o'yin texnologiyalarini tizimli va maqsadga yo'naltirilgan holda qo'llash zamonaviy chet tilini o'qitish metodikasining ajralmas qismidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Schulz, M., & Griesbach, H. *Deutsch als Fremdsprache: Methodik und Didaktik*. München: Hueber Verlag, 2005. (Nemis tilini chet tili sifatida o'qitishda o'yinlar va kommunikativ yondashuv bo'yicha manba).
2. Amon, K., & Sommer, A. *Sprachspiele im Deutschunterricht*. Berlin: Cornelsen Verlag, 2010. (Nemis tili darsida qo'llaniladigan til o'yinlari bo'yicha amaliy qo'llanma).
3. UzFA qoshidagi Respublika Ta'lim Markazi. *Chet tillari o'qitish metodikasi bo'yicha o'quv qo'llanma*. Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. (O'zbekiston ta'lim tizimida chet tili o'yinli texnologiyalarning qo'llanishi haqida).
4. Bekmurodova, M. "Nemis tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanish." *O'zbekistonda xorijiy tillar ilmiy-metodik jurnali*. Toshkent, 2021, №4, 45–52-betlar.

ЦИФРОВОЙ ФОРМАТ ИГРОВЫХ ПРИЁМОВ ОБУЧЕНИЯ ЛЕКСИКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ ПОДРОСТКОВ В ШКОЛЕ

Чурилова Людмила Александровна

магистрант института инновационных
образовательных практик 2 курса),

Тульский государственный педагогический
университет им. Л.Н. Толстого

Хаитова Гулшан Баходировна

Преподаватель кафедры Немецкой филологии
Бухарского государственного университета

Аннотация: В данной статье рассматривается потенциал использования игровых приемов в цифровом формате для обучения лексики на уроках английского языка. Данный формат обучения считается одним из ключевых инструментов для повышения учебной мотивации подростков и роста их вовлеченности в процесс овладения лексикой английского языка. Несмотря на значительное распространение цифровых образовательных ресурсов в системе школьного образования за последние несколько лет, их методический потенциал зачастую используется фрагментарно, без выстраивания целостной системы для эффективного интегрирования их в образовательный процесс, что не позволяет в полной мере решить проблему низкой мотивации к обучению

Raxmatov Axmad Pirmuxammadovich. FE'L ZAMON SHAKLLARINING MATN VA DISKURSDAGI PRAGMATIK VAZIFALARI	204
Raxmatov Axmad Pirmuxammadovich. ZAMON KATEGORIYASI IFODALANISHIDA ASPEKTUALLIK MASALASI	207
Ro'ziyev Yarash Bozorovich. H. REYXENBAX NAZARIYASIDA ZAMON MUNOSABATLARI MASALASI.....	210
Ro'ziyev Yarash Bozorovich, Nizomova Madina Izatillo qizi. ENDE KOMPONENTLI TURG'UN SO'Z BIRIKMALARINING BADIY ADABIYOTDA QO'LLANILISHI	214
Ro'ziyev Yarash Bozorovich, Fayzulloyeva Niginabonu. INSON TAFAKKURIDA SHAKLLANGAN MANO'LAR VERBALLASHUVIDA MODAL FELLARNING ROLI....	216
Samadova Visola Baxtiyor qizi. TILSHUNOSLIKDA FRAZEOLGIK BIRLIK LARNING SEMANTIK-STRUKTUR QURILISHI TAHLILI	217
Тошев Зиявидин Бадриддинович. О ФЕНОМЕНЕ ПАУЗЫ В СПОНТАННОЙ НЕМЕЦКОЙ МОНОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ.....	219
Тошев Зиявидин Бадриддинович. ФОНОСТИЛИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ИССЛЕДОВАНИЯ МОНОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ.....	222
Z.B. Toshov, I. Husenova. ÜBER DIE ROLLE DER PHONETIK IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT	227
Toirova Shodiya. DIE SYNTAKTISCHE ROLLE DER SATZREIHE IN DER DEUTSCHEN SPRACHE.....	228
Xusainova Zilola Yuldashevna, Yangibayeva Surayyo Gulumboyevna. DIAXRON KORPUS IMKONIYATLARI (MUSTAQILLIK DAVRI NASHRLARI MISOLIDA)	231
Yuldashova Adolat Adilbayevna. Terminlarning makro-va mikrostrukturasi ning leksikografik nuqtai nazardan izohlanishi	234
Yuldosheva Charos Ollayor kizi. A CORPUS-BASED STUDY OF FLORA IDIOMS IN CONTEMPORARY AMERICAN ENGLISH	237
Чупонов Отаназар Отожонович. АНТРОПОНИМЫ В ПОСОЛЬСКИХ КНИГАХ ПО СВЯЗЯМ РОССИИ С ХИВОЙ И БУХАРОЙ XVII ВЕКА.....	240
IV SHO'BA. CHET TILINI O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR: INNOVATION USULLAR, INTERNET PLATFORMASI, MAXSUS ILOVALAR, SUN'IY INTELLEKT.....	
Akabirova Mexriniso Baxtiyorovna. INNOVATIVE APPROACHES TO TEACHING LITERARY THEORY IN HIGHER EDUCATION	243
Anormamatova Nafisa, Samadova Visola. TALABALARNI INGLIZ TILIGA O'QITISH JARAYONIDA MULTIMEDIA VOSITALARINING XUSUSIYATLARI	245
Babayev Maxmud Tashpulatovich, Ziyodulloyeva Sevinch Abdullo qizi. GAPIRISH KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISHDA O'YINLARDAN FOYDALANISH (NEMIS TILI IKKINCHI CHET TILI DARSISOLIDA).....	247
Чурилова Людмила Александровна, Хайтова Гулшан Баходировна. ЦИФРОВОЙ ФОРМАТ ИГРОВЫХ ПРИЁМОВ ОБУЧЕНИЯ ЛЕКСИКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ ПОДРОСТКОВ В ШКОЛЕ	250
Komilova Gulnoz Uzoqovna. THE IMPORTANCE OF CLIL TECHNOLOGY IN DEVELOPING PROFESSIONAL COMPETENCIES OF TECHNICAL STUDENTS.....	254
Islomov Sanjar Ro'ziqulovich. SPRACHLERNSPIELE UND SPIELERISCHE AKTIVITÄTEN IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT	258
Murtazaeva Aisafar Bazarkulovna. MENEJMENT YO'NALISHI TALABALARINING KASBIY MULOQOT MADANIYATINI TAKOMILLASHTIRISHDA CLIL TECHNOLOGIYASIGA ASOSLANGAN MASHQLAR TIZIMI.....	262
Babayev Maxmud Tashpulatovich, Narziyeva Nilufar Po'lotjon qizi. CHET TILINI O'QITISHNI LOYIHALASH USULLARI VA TAMOIYILLARI	264